

Innehållet i veckans Nyhetsbrev

- Nästan 8 000 nya företag startades i fjol med hjälp av nyföretagarnätverket
- Lokal livsmedelsproduktion viktig för landsbygdens sociala och kulturella stabilitet framgår ur doktorsavhandling
- Merparten finländare anser landsbygdsmiljön vara ren och välskött visar enkät
- Utvärdering av äldre servicen i byn i bokform
- Svenska YLE vill förbättra bilden av bonden genom sin Bondblogg – ”datadoktorn” Nisse Husberg en av skribenterna
- Läs även detta: **Vanda bästa tvåspråkiga klimatkommunen anser Greenpeace*
**Glesbygd – vackraste ordet? *Klimatförändringsdiskussionens inverkan på landsbygden behandlas på seminarium i Tammerfors*
**Samtidskonst i Åbo skärgård 2011 – mer än en utställning*
**Emil Oljemark ny projektdragare hos aktionsgruppen I samma båt*

Cit: ***”Det har riktats kritik mot att (folk)omröstningarna endast är rådgivande. Jag tror inte att det på kommunalt håll är ett skärskilt stort problem. ... För inte kan man ju först fråga folk och sen besluta som man vill om man får fel svar!”***

Riksdagsledamoten Ulla-Maj Wideroos som tror att vi i framtiden skall använda oss av ett större antal rådgivande kommunala folkomröstningar, frågor av principiell vikt för hela kommunen (Vasabladet 21.2).

”Folk har en föråldrad uppfattning om jordbruk. Bara det att man borde vara mekaniker, ingenjör och kemist på en och samma gång är något inte alla vet och de borde informeras om att saker och ting blivit annorlunda.”

Bonden och ”datadoktorn” Nisse Husberg i intervju inför lanseringen av Svenska YLE:s Bondblogg, där han är en av fyra bloggare (Landsbygdens Folk 19.2).

”De äldre hemmaboende som berörs av diverse serviceåtgärder bör också få sin röst hörd – och detta speciellt i områden som kan upplevas som geografiska eller språkliga glesbygder.”

Ordföranden för LUU-styrgruppen Björn Wallén i förordet till handboken *Service för äldre hemmaboende i byar*, ett projekt, *Åtgärder för lokal serviceutvärdering och -utveckling (LUU)*, inom Svenska studiecensalens regi.

Under år 2009 grundades med hjälp av nyföretagarcentralerna sammanlagt 7 872 nya företag. Jämfört med år 2008 var minskningen 2 procent. *”När sådana här tider råder, borde man från olika håll satsa hårt på företagandet och från statsmaktens sida med åtgärder – stöda och uppmuntra olika åtgärder, så att nya arbetsplatser uppstår”*, konstaterar Finlands Nyföretagarcentraler rf:s VD Pia Backman. Kundbesöken vid Nyföretagarcentralerna och hos de sakkunniga var över 48 600 besök. Kundbesöken ökade med 7 procent jämfört med senaste år. Utlåtanden om startpeng och förlängd startpeng gavs 7 166 gånger, eller 2 procent mer än år 2008. Mest nya företag grundades inom servicebranschen med handel och industri på andra respektive tredje plats. Priset på en arbetsplats, som uppstår via nyföretagarcentralnätverket, är endast 900 euro. Enligt Nyföretagarcentralers styrelseordförande Pekka Tsupari kunde nätverkets tjänster bättre än nu utnyttjas på de orter, vilka är föremål för en ekonomisk strukturförändring. Han föreslår också att inom företagarpolitiken skulle börja satsa särskilt på ”mikrotillväxtpolitiken”. Under de senaste två årtiondena har arbetsgivarföretagens antal egentligen inte ökat alls. Tillväxten har bara skett genom ensamföretagen. I Finland finns 31 nyföretagarcentraler, vilka tillsammans har över 80 servicepunkter. Inom nätverket arbetar 134 tjänstemän. Som bakgrundsstöd för nätverket finns 1 300 sakkunniga, över 1 000 företag och 270 organisationer. De företag som har startats genom nyföretagarcentralerna, är i genomsnitt klart livskraftigare, för två år efter bildandet är ännu 90 procent av företagen i gång och efter fem år 80 procent. Mest utmärkande är att bara knappt 4 procent av de startade företagen slutar med sin verksamhet p.g.a. konkurs inom de fem första åren. *Uppgifterna finns (på finska) i ett pressmeddelande från (16.2) Nyföretagarcentralers hemsida under adressen http://uusyrityskeskukset.fi/suomi//index.php?option=com_content&task=view&id=81&Itemid=1.*

LOKAL LIVSMEDELSPRODUKTION VIKTIG FÖR LANDSBYGDENS SOCIALA OCH KULTURELLA STABILITET FRAMGÅR UR DOKTORSAVHANDLING

Antti Puupponen granskar i sin doktorsavhandling, *Maaseutuyrittäjyys, verkostot ja paikallisuus – tapaustutkimus pienimuotoisen elintarviketuotannon kestävyystä Keski-Suomessa*, inom socialpolitiken den lokala livsmedelsproduktionen och dess påverkningar, sett ur landsbygdens småföretagande och hållbara utveckling. Som grund för forskningen är närmattänkandet, vilket har varit det centrala målet för landsbygdsforskningen och -utvecklingen de senaste åren. Puupponen intervjuade i Mellersta Finland närmatproducerande jordbrukare, handelsmän, landsbygdsutvecklare och livsmedelsindustrins direktörer. Enligt undersökningen har närmatproduktionen blivit en källa för tilläggsinkomst till jordbruket. För de här gårdarna har det varit en alternativ utvecklingsstrategi till möjligheten att göra en större satsning på sin grundproduktion. Liksom i många andra undersökningar, noterar Puupponen även i sin undersökning problem och otygligheter som hör till närmatbegreppet. Fysiskt och tidsmässigt avstånd eller närhet upplevs som relativa saker, vilket gör att det är svårt att sätt upp noggranna gränser för dessa. Det här framkommer i Finland, som har glest boende och långa avstånd, särskilt mellan glesbygden och konsumtionscentran. Dessutom försvåras tillgången till lokala produkter av produktionsmängden hos producenterna. Landsbygdens små närmatföretags produktionsmängd kan vara alltför små för stora aktörer, som t.ex. detaljhandeln och storkök. Ytterligare tillkommer svårigheter med produkternas intåg i handeln p.g.a. av den finländska detaljhandelns bindning till en större kedja. Man har dock kunnat avlägsna dessa hinder genom samarbete och nätverksbildande mellan företagen. På samma sätt har en höjning av förädlingsgraden och en produktionsspecialisering öppnat nya vägar för företagen. Även olika landsbygdsutvecklingsprojekt har fungerat som en slags resurs för verksamhetens utveckling. Den lokala livsmedelsproduktionen har enligt Puupponen särskilt betydelse för landsbygdens sociala och kulturella stabilitet. Den har

för sin del tryggt jordbruksverksamhetens fortgående och skapat nya utkomstmöjligheter. Närmatens andel av hela livsmedelsekonomin är ändå ganska liten och verksamheten ofta bara sidjobb på gårdarna. Men intresset för den lokala maten ökar, vilket i framtiden kan öka småföretagens samhällliga betydelse och även ha en regionekonomisk inverkan. *Uppgifterna är från den finskspråkiga tidskriften Ruoka-Suomi (1/2010) som kan läsas på hemsidan för Landsbygdspolitikens samarbetsgrupps temagrupp Mat-Finland via länk under adressen <http://www.tkk.utu.fi/extkk/ruokasuomi/> (klicka på Ruoka-Suomi tiedote och sedan Uusin Ruoka-Suomi tiedote).*

MERPARTEN FINLÄNDARE ANSER LANDSBYGDSMILJÖN VARA REN OCH VÄLSKÖTT VISAR ENKÄT

Fyra av fem finländare tycker att jordbruket har bidragit till den öppna landskapsbilden och merparten att landsbygds miljön är ren och välskött. Drygt hälften är av den åsikten, att jordbruket hjälper att bevara naturens biologiska mångfald genom att ge djur och växter en enastående livsmiljö, medan många tycker att jordbruket spelar en viktig roll – det är jordbruket som ger form åt den finska landskapsmiljön och påminner oss om matens ursprung. Mer än en tredjedel menar att jordbrukarna har gjort ett gott arbete för att skydda vattnen. Men många som känner oro för att vi belastar vattnen och utarmar mångfalden i naturen. Ängar, sveder och starar som trivs i jordbruksmiljö, försvinner, medan blåklintar och blålockor är blott ett minne. Resultaten framgår ur en enkät som TNS Gallup utförde vid årsskiftet på uppdrag av jord- och skogsbruksministeriet (JSM). På toppmötet om Östersjön 10.2 åtog sig Finland att satsa på ett slutet kretslopp, vad gäller jordbrukets näringsämnen. Näringsutsläppen från gödsling är en stor del i vattenbelastningen. Arbetet med att minska näringsbelastningen har nog pågått länge, men resultat kan man förvänta sig först senare. Det finländska jordbrukets miljöbelastning har minskat klart mer än i OECD- eller EU-länderna i genomsnitt. Under åren 1990-2004 sjönk mängden överflödigt kväve med 42 procent och mängden överflödigt fosfor med 65 procent i vårt land. Jordbrukets miljöstöd har ändrat odlingsrutiner och ökat jordbrukarnas miljömedvetenhet betydligt. *Program för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland 2007-2013* bidrar till jordbrukets miljövard och skydd av landsbygds miljön. År 2010 är specialtemat miljö och beskyddare republikens president Tarja Halonen. Under året ska det ges ut information om metoder, projekt, samt exempel som hjälpt jordbrukare och andra landsbygdsaktörer att förbättra miljöns tillstånd. Under miljöturnén ordnas det 15 regionala tillställningar. Temaåret öppnades med ett seminarium i Tamperehuset 18.2. *Uppgifterna är från JSM:s pressmeddelande (från 15.2) och finns under adressen http://www.mmm.fi/sv/index/framsida/pressmeddelanden/100215_miljoskyddet.html.*

UTVÄRDERING AV ÄLDRESERVICEN I BYN I BOKFORM

Den samhällliga diskussionen om äldreomsorgen har löpt längs två linjer under den senaste tiden – äldre personers vanvård på utpekade vårdinrättningar och en allmänpolitisk diskussion om hur man skall trygga välfärdsservicen för Europas snabbast åldrande befolkning (finländarna). Man lyfter även fram social- och hälsovårdens behov av större strukturer parallellt med behovet av ökad närservice och -demokrati, en svår ekvation. Den nu aktuella handboken *Service för äldre hemmaboende i byar* tar fasta på de båda ovan nämnda diskussionerna. Handboken har publicerats inom ramen för Svenska studiecensalens/Svensk Byaservice' projekt *Åtgärder för lokal serviceutvärdering och -utveckling (LUU)*, som finansierats med Leader-medel via Aktion Österbotten och pågått från hösten 2008 fram till slutet av år 2009. Handboken skall ses som ett led i arbetet för jämlik service på landsbygden. Den ger byggstenarna till ett utvärderingsredskap för servicen ur byaperspektiv. När kommun- och servicestrukturreformen skapar större enheter och större distrikt hamnar

periferin lätt i kläm. Med stöd av boken kan byarna utvärdera detta och på så sätt kunna diskutera servicenivån med serviceproducenterna utgående från en faktabas. Utvärderingar görs ofta ovanifrån – överheten utvärderar. Denna handbok vill visa att man också kan utvärdera nerifrån, i det här fallet från bynivå, vilket är ett nytt paradigim inom utvärderingen. Bakom tankegången står Svenska Temagruppen inom landsbygdsutvecklingen, som är en undergrupp till statsrådets landsbygdspolitiska samarbetsgrupp YTR. Boken kan med fördel användas som studie- och diskussionsmaterial i byar, föreningar, bland kommunalt anställd vårdpersonal, inom församlingens diakoniverksamhet och bland beslutsfattare på olika nivåer. Det krävs emellertid bearbetning och anpassning om man vill använda handboken som bas för lokal utvärdering. *Boken kan beställas från Svenska studiecentralen/Svensk Byaservice på e-mailadress kenneth.sundman@ssc.fi.*

SVENSKA YLE VILL FÖRBÄTTRA BILDEN AV BONDEN GENOM SIN BONDBLOGG – ”DATADOKTORN” NISSE HUSBERG EN AV SKRIBENTERNA

På torsdag (25.2) lanserar Svenska YLE sin nya satsning Bondbloggen. Av de närmare tjugo anmälningar som kom in, har man valt ut fyra bönder runtom i Svenskfinland på basen av testbloggar som de fört i en veckas tid under hösten. ”*Vi fick ta del av många intressanta, underhållande, lärorika och väldigt ambitiösa bloggar*”, säger Unni Malmgren som fungerar som motor i projektet tillsammans med Mårten Seiplax. Intresserade bloggföljare kommer att få bekanta sig med orterna Östensö, Yttermark, Heisala och Hindersby i åtminstone ett års tid, genom att ta del av vad Mats Björklund, Kalle Svedjebäck, Sonja Ek och ”datadoktorn” Nisse Husberg har för sig till vardags. ”Baket Bennäs” finns Östansö i Pedersöre, Österbotten och här driver Mats Björklund sitt enmansföretag. Efter att ha fungerat som lantbruksrådgivare inom växtodling och ekonomi under senare halvan av nittioalet och mjölkbonde under åtta år, har han nu stängt av mjölkmaskinen för gott och riktar i stället in sig på köttproduktion. Björklund odlar ekologisk spannmål sedan många år tillbaka och tanken är att även husdjursproduktionen snart ska bli helt ekologisk. Kalle Svedjebäck från Yttermark i Närpes, Österbotten anmälde sig till bloggen, eftersom han tyckte det var en kul idé. Svedjebäck är både bonde och brandman till yrket, men eftersom det idag inte längre går att leva på ett litet jordbruk allena, har ekonomiska orsaker gjort att han sökt sig ut på arbetsmarknaden. Familj jordbruket tog han över 1989. Gården han växte upp på har haft kor, grisar, höns och pålsdjur. Idag finns enbart en odling om 35 hektar kvar, där det odlas spannmål och oljeväxter. Yngst i gänget är Sonja Ek som för fem år sedan tog över sin hemgård i Pernå, Östra Nyland och sedan dess fungerat som mjölkproducent på heltid. För två år sedan flyttade Ek ut till sambons föräldragård i Heisala i Pargas skärgård, Egentliga Finland. Hon tog då med sig största delen av sina djur. Idag har paret 55 mjölkande kor och ungefär lika många ungdjur. I Heisala odlas ensilaget, medan gården i Pernå fungerar som växtodlingsgård för spannmål och vall. Ifall någon av bondbloggarna vill ta till sig epitetet Oppfinnar-Jocke, så torde Nisse Husberg i Hindersby i Lappträsk, Östra Nyland ligga närmast till hands. I stället för att industrialisera sitt jordbruk har Husberg diversifierat – han gör allt själv. Bygger hus, reparerar maskiner och ställer i ordning, sysslor som tar all tid som inte sådd och skörd gör. I många år fungerade han som elektronikingenjör och forskare i teoretisk datateknik vid Tekniska högskolan och blev sedermera också både docent och professor. Det hindrar inte att jordbruket alltid, ända sedan barnsben, legat ”datadoktorn” varmt om hjärtat. Trots en karriär inom den akademiska världen, har han inte missat en enda vårsådd, förutom under militärtjänstgöringen i Dragsvik. Sedan år 2004 jobbar han som jordbrukare på heltid och driver numera jordbruket ensam. I medlet av sjuttioalet sålde gården sina kor och lade i samma veva om till spannmålsodling. Husberg, som även har gjort sig känd genom att bygga optiska fibernät i Hindersby, prisar nätet som gör att hela världen idag i praktiken kan kallas

för granne. Uppgifterna är i huvudsak från en artikel, skriven av Cia Hemming, i tidningen *Landsbygdens Folk* (19.2). En förkortad version finns på tidningens nätupplaga under adress http://www.slc.fi/lf_nyhet.asp?id=3114. Bondbloggen hittas under adressen <http://svenska.yle.fi/bondbloggen/>.

LÄS ÄVEN DETTA

Vanda bästa tvåspråkiga klimatkommunen anser Greenpeace

Vanda är den bästa finlandssvenska klimatkommunen med målet att minska utsläppen med fem procent varje år, anser organisationen Greenpeace. Enligt miljöchefen i Vanda, Stefan Skog, är det ett hårt mål. Men man ser att ekologi och ekonomi hänger ihop, vilket i längden blir billigare. Staden Vanda skall nå sitt mål, bl.a. med att se över uppvärmningen av husen, så att den slukar mindre energi. Det här är den vanligaste åtgärden när en kommun gör klimatarbete och dessutom effektivt, eftersom uppvärmningen av hus i Finland står för nästan en tredjedel av hela landets växthusgasutsläpp. Det är annars stora skillnader i de finlandssvenska kommunernas insatser för klimatet – större tvåspråkiga städer klarar sig bäst, små kommuner sämst. Klimatprogram finns i städerna Helsingfors, Vanda, Grankulla och Esbo. Bara drygt var tionde finlandssvensk kommun har ett mål för att minska utsläppen. Under adressen <http://svenska.yle.fi/nyheter/artikel.php?id=179543> finns uppgifterna (16.2) från YLE:s Internytt.

Glesbygd – vackraste ordet?

Egenföretagaren, journalisten, glesbygdسفeministen och vice ordföranden för Riksorganisationen Hela Sverige ska leva (HSSL) Inez Abrahamzon skriver på HSSL:s blogg bl.a. om ordet glesbygd. När hon är ute och ränner en hel del, är uppgiften allt som oftast att prata om utveckling, och då blir det en självklarhet att prata om glesbygd. För henne finns inget som är mer utvecklande – och utvecklingsbart – och inspirerande! Men när hon ber – den ibland rätt så stora publiken – att räcka upp en hand om de, liksom hon, tycker att ordet glesbygd är vackert, brukar bara några få armar sträckas. De här personerna är märkligt rödrosiga om kinderna. Det verkar vara som att medge, att man är pervers på något sätt. Abrahamzons företagsidé är att inspirera och irritera och få betalt för det. När hon hittade på det, visste hon inte att det kunde vara så enkelt. Säg glesbygd och du har gjort båda delarna. Abrahamzon gästbloggar just nu på HSSL:s hemsida under vinjetten *Framtidssnack (åsikter, tankar och debatter om nutid, framtid och utveckling)* och kan läsas under adressen <http://bloggar.helasverige.se/inez-abrahamzon/>.

Klimatförändringsdiskussionens inverkan på landsbygden behandlas på seminarium i Tammerfors

Seminarier för landsbygdsboende, *Asuinmaaseutu 2010*, i Tammerfors 17.3 kl. 9-15.45 vill dra sitt strå till stacken i talkot för att dämpa klimatförändringen. Hit hör åtminstone en bra samhällsplanering, vettigt husbyggande, eko-effektiva innovationer, val av levnadssätt, spridd energiproduktion, miljövänlig bilism m.m. Men hur påverkar klimatförändringsdiskussionen landsbygdens ställning, farhågor och förväntningar? Bland annat det här tas upp på seminarier med hopp om att kunna ge fart åt klimattalkot. Seminarier är ämnade för landsbygds utvecklare och forskare, Leader-grupperna, de regionala byaorganisationerna och lokala byaaktörer, planerare, beslutsfattare, tjänstemän och förtroendevalda, samt alla andra som är intresserade av landsbygdsboende, flyttning till landet och utvecklandet av byggandet eller byaplanläggningen. Seminarier ordnas av Landsbygdspolitikens samarbetsgrupps (YTR:s) temagrupp för landsbygdsboende i samarbete med Finlands Hembygdsförbund och Suomen Kylätoiminta ry (SYTY) – Byaverksamhet i Finland rf. *Inbjudan, med uppgifter om anmälan*

(senast 8.3), och program finns (på finska) på YTR:s hemsida under webbadressen http://www.maaseutupolitiikka.fi/files/1140/Asuinmaaseutu2010_kutsu_ohjelma.pdf.

Samtidskonst i Åbo skärgård 2011 – mer än en utställning

En internationell utställning, *Contemporary Art Archipelago (CAA)* för samtidskonst ordnas i Åbo skärgård sommaren 2011, som en del av programmet för en av Europas kulturhuvudstäder Åbo (den andra kulturhuvudstaden är Tallinn i Estland). Utställningen, som hålls utanför de konventionella utställningslokalerna, består av sammanlagt 18 konstverk och evenemang som skapas i skärgården – nya och platsanknutna installationskonstverk både från internationella och i skärgården bosatta konstnärer. Utställningen kan ses från kryssningsfartyg och småbåtar, längs landsvägen och virtuellt på en ensam kobbe, från en färja, på radio eller i ett skärgårdshem. Temat är skärgården som en unik och föränderlig livsmiljö och ett sätt att leva med ambitionen att skapa dialog mellan samtidskonsten, den lokala naturen och lokalsamhället. Temat behandlas ur olika synvinklar och med varierande konstnärliga och forskningsbaserade verktyg i konstverk och evenemang. Detta återspeglas även i praktiken i projektets genomförande, som framhäver skärgårdsbornas centrala roll och för skärgården viktiga ekologiska, etiska och estetiska frågor. *Uppgifterna ingår i nyhetsbrevet (1/2010)*, <http://www.foss.fi/finlands-oar/meddelanden/2010-02-16/>, från *Finlands öar rf – Suomen saaret ry*, i vilket man även kan läsa om projekten *Stepping Stones* och *Green Islands*. Se även <http://www.turku2011.fi/public/default.aspx?contentid=139437>.

Emil Oljemark ny projektdragare hos aktionsgruppen I samma båt

Politics magister Emil Oljemark är ny projektrådgivare och -dragare hos aktionsgruppen I samma båt – samassa veneessä rf ry. Oljemark påbörjade sin anställning 12.2. Han ansvarar för projektrådgivning på Kimitoön och i Väståboland, uppdatering och utveckling av I samma båts egna Internet-sidor, samt det egna projektet *Skärgårdens turismföretag står inför generationsskifte (Saariston matkailuyritykset murroksessa)* som syftar till att kartlägga hur skärgårdens turistföretagare har tänkt sig att agera vid oundvikliga generationsskiften. Övriga anställda inom I samma båt (<http://www.sameboat.fi/>) är verksamhetsledare Sami Heinonen och kanslisekreteraren Anneli Hartiala.

VAD HAR HÄNT?

Skriv ner några rader om vad som är på gång i er region eller organisation och som kan vara av allmänt intresse för alla!

Nyhetsbrevet, som utkommer en gång i veckan med Svenska Temagruppen (SveT) inom Landsbygdspolitikens samarbetsgrupp (YTR) som samarbetspart, sänds till Byaservice samarbetsgrupp, nyckelpersoner d.v.s. de som representerar Byaservice i olika centrala organ, projektledare som jobbar inom Byaservice, de lokala aktionsgrupperna, de regionala byaorganisationerna och till olika personer/organisationer med anknytning till landsbygdsutveckling. Alla som har något att informera om, skickar in sina bidrag till e-mailadress: kenneth.sundman@ssc.fi. Skriv mycket kort och undvik bilagor. Hänvisa hellre till webbsidor för mer info.

Nyhetsbrevet kan även läsas på Svensk Byaservice hemsida, www.bya.net. Vill du komma med på vår sändlista, sänd då mail till adressen kenneth.sundman@ssc.fi. Ifall någon inte vill ha Nyhetsbrevet i fortsättningen, meddela till samma e-mailadress ovan.
